

תורה אור • פרשת ויגש • מאמר 3

ביאור על הנ"ל

”ביאור על הנ”ל”

בתקופה הנוכחית הקשר בין ה' לישראל הוא קשר של אירוסין: רק החיצוניות של התורה מתגלה, ומלכות, ה"כלה", מקבלת בשקט באמצעות ז"א, ה"חתן". לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, הקשר יגיע לכלל נישואין שלמים, והכלה תתרומם להיות "עטרת בעלה" ותעניק משלה: "קול כלה".

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3)

הנקודה

בתקופה הנוכחית הקשר בין ה' לישראל הוא קשר של אירוסין: רק החיצוניות של התורה מתגלה, ומלכות, ה"כלה", מקבלת בשקט באמצעות ז"א, ה"חתן". לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, הקשר יגיע לכלל נישואין שלמים, והכלה תתרומם להיות "עטרת בעלה" ותעניק משלה: "קול כלה".

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מאמר קצר זה מבאר ביתר הרחבה הוראה ממאמר קודם לפרשת ויגש: לעתיד לבוא תתרומם מלכות מעל ז"א. המאמר פותח בברכות הנישואין. הברכה השישית מסתיימת במילים "משמח חתן וכלה"; הברכה האחרונה, לאחר התפילה שיישמעו בקרוב בירושלים קול חתן וקול כלה, מסתיימת במילים "משמח חתן עם הכלה". הנוסח הראשון מתייחס לזמן הזה, והשני לזמן שלאחר ביאת הגואל. לנישואין שני שלבים: אירוסין ונישואין. כעת אנו בשלב האירוסין: במתן תורה התגלתה רק החיצוניות של התורה, כלומר דינה, ואילו התענוג הפנימי שבה נותר בבחינת מקיף, כמו טבעת המקיפה את האצבע. בעתיד תתגלה פנימיות התורה ותיכנס פנימה, וזהו שלב הנישואין. כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, המקבל מאימא; אז תהיה מלכות "אשת חיל עטרת בעלה". לכן הכלה שותקת כעת, כמו בשעת הקידושין, ותפילת שמונה עשרה נאמרת בלחש; אז היא תעניק משלה, והתפילה תיאמר בקול: "קול כלה".

מבנה

1	שתי ברכות הנישואין
כדי לבאר את התרוממותה העתידית של מלכות מעל ז"א, המאמר שואל מדוע הנוסח "חתן וכלה" מתחלף בנוסח "חתן עם הכלה" בברכת הנישואין האחרונה, ומה פירוש "קול כלה"; הנוסח הראשון מתייחס לזמן הזה.	11-3
2	אירוסין ונישואין
הנוסח "עם הכלה" נאמר לאחר הגאולה. התקופה הנוכחית היא של אירוסין: במתן תורה התגלתה רק החיצוניות של התורה, ואילו התענוג הפנימי שבה נותר בבחינת מקיף, כמו טבעת הקידושין; לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה ותיכנס פנימה, וזהו שלב הנישואין.	4-5
3	עטרת בעלה
כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, המקבל מאימא; לעתיד לבוא תתרומם מלכות מעליו ותהיה לו לעטרה, שכן "סופן נעוץ בתחילתן".	6
4	קול כלה
מכאן שלפני הצדיקים יאמרו "קדוש". כעת הכלה מקבלת ושותקת, כמו בשעת הקידושין ובתפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש; לעתיד לבוא ה' ישמח את החתן באמצעות הכלה, שתעניק משלה, והתפילה תיאמר בקול.	7-8

מושגים

אירוסין	אירוסין
השלב הראשון בנישואין, הקושר את בני הזוג לפני שהם חיים יחד. המאמר משווה זאת לתקופה הנוכחית, שבה מתגלה רק החיצוניות של התורה.	נישואין נשואין
	השלמת הנישואין. הם מסמלים את העתיד לבוא, שבו תתגלה פנימיות התורה והאור ייכנס פנימה.

אור מקיף מקיף

אור המשפיע על האדם מבחוץ, בלי שייקלט בתוכו; הוא מתואר באמצעות טבעת עגולה המקיפה את האצבע. התענוג הפנימי של התורה נמצא כעת במצב זה.

פנימיות התורה פנימיות התורה

התענוג העליון שבתורה, הנעלה מדיניה העוסקים באיסור ובהיתר. הוא לא התגלה במתן תורה ויתגלה לעתיד לבוא.

מלכות וז"א מלכות וז"א

הכלה והחתן שבין הספירות. כעת מלכות מקבלת באמצעות ז"א, המקבל בעצמו מאימא (בינה); לעתיד לבוא תתרומם מלכות מעליו.

אשת חיל עטרת בעלה אשת חיל עטרת בעלה

הפסוק שבו משתמש המאמר לתיאור התרוממותה העתידית של מלכות מעל ז"א, כעטרה הניצבת מעל הראש, משום ש"סופן נעוץ בתחילתן".

קול כלה קול כלה

המצב העתידי שבו מלכות, השותקת כעת, תעניק בעצמה. הדבר קשור גם לתפילת שמונה עשרה, הנאמרת כעת בלחש ולעתיד לבוא תיאמר בקול.

קטע 1 • 11-3

שתי ברכות הנישואין

1 ביאור¹ על הנ"ל

ביאור על הנ"ל

מאמר קצר זה מוסיף ומבאר רעיון מן המאמר הקודם לפרשה זו, על הפסוק "ויגש אליו". במאמר ההוא נלמד שלעתיד לבוא תעלה מלכות למעלה מז"א, וכותרת זו מודיעה לקורא שהדברים הבאים מבהירים עניין זה.

2 ולתוספת ביאור במש"ל ע"פ ויגש כו'. בענין שלעתיד יהיה עליית המלכות למעלה מז"א כו'. יובן ממ"ש בברכה אחרונה דנישואין מהרה ה' אלהינו ישמע בערי יהודה² ובחוצות ירושלים³ כו'. בא"י משמח חתן עם הכלה.⁴

להוספת ביאור במה שנאמר לעיל על "ויגש" וכו', בעניין העלייה של מלכות למעלה מז"א בעתיד לבוא וכו': הדבר יובן ממה שנאמר בברכה האחרונה של ברכות הנישואין: "במהרה, ה' אלקינו, יישמע בערי יהודה וברחובות ירושלים" וכו'; "ברוך אתה ה', משמח חתן עם הכלה".

העניין שדורש ביאור הוא שמלכות, האחרונה בספירות, שמקבלת כעת מז"א, תעלה בעתיד לבוא למעלה ממנו. המפתח לכך הוא הברכה האחרונה משבע ברכות הנישואין, שבה מתפללים שבקרוב יישמעו שוב בערי יהודה וברחובות ירושלים קולות השמחה וקולות החתן והכלה, והיא מסתיימת במילים: "משמח חתן עם הכלה".

3 וצ"ל הטעם לשינוי לשון הברכות. שמתחלה אמר משמח חתן וכלה ואח"כ אמר עם הכלה. וגם צריך כעת יש להבין את הטעם לשינוי בנוסח הברכות: תחילה נאמר "המשמח חתן וכלה", ולאחר מכן נאמר "עם הכלה". הברכה השישית מסתיימת במילים "המשמח חתן וכלה", ואילו השביעית מסתיימת במילים "המשמח חתן עם הכלה". המאמר שואל מדוע הנוסח משתנה מ"וי" ל"עם".

להבין ענין קול חתן וקול כלה. והענין הוא מ"ש משמח חתן וכלה קאי אמן הזה.

יש להבין גם את משמעות "קול חתן וקול כלה". והעניין הוא, שהנאמר "המשמח חתן וכלה" מתייחס לזמן הזה.

שאלה נוספת נוגעת ל"קול חתן וקול כלה" שבברכה האחרונה: מה מסמל קולה של הכלה? התשובה מתחילה כאן: הנוסח הקודם, "חתן וכלה", מתאר את הזמן הזה.

קטע 2 • 41-5

אירוסין ונישואין

4 ומ"ש עם הכלה קאי אלעתידי דהיינו אחר שכבר אמר מהרה ישמע דהיינו בביאת הגואל אז אח"כ אומר עם הכלה.

והביטוי "עם הכלה" מתייחס לעתיד לבוא; כלומר, לאחר שכבר נאמר "מהרה ישמע", שפירושו בעת ביאת הגואל, נאמר אחר כך "עם הכלה".

הברכה האחרונה מבקשת תחילה על הגאולה — "מהרה ישמע" — ורק לאחר מכן נאמר בה "עם הכלה". הסדר מלמד ש"עם הכלה" מתאר את התקופה שלאחר ביאת הגואל.

ולהבין הטעם מפני מה אמר על לעתיד דוקא עם הכלה. הענין כי יש אירוסין ונישואין.⁵

כדי להבין מדוע דווקא על העתיד נאמר "עם הכלה", יש להבין שיש אירוסין ויש נישואין.

כדי להסביר מדוע העתיד מתואר במילים "עם הכלה", המאמר פונה לשני שלבי הנישואין בעם ישראל. אירוסין (קידושין) קושרים בין בני הזוג, אך הם עדיין אינם חיים יחד; הנישואין משלימים את החיבור.

כי בזה"ז הוא בחינת אירוסין כמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה.⁶ א"ת מורשה אלא מאורשה.⁷

שהרי בזמן הזה זו בחינת אירוסין, כמו שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה" — אל תקרי "מורשה" אלא "מאורשה".

הקשר שלנו עם ה' באמצעות התורה בזמן הזה הוא כעין אירוסין. חז"ל דורשים את הפסוק "תורה צוה לנו משה מורשה" כאילו נאמר בו "מאורשה", ומלמדים שהתורה וישראל קשורים זה בזה כבאירוסין.

5 וכמ"ש ביום חתונתו זה מ"ת⁸ בחי' אירוסין כי במ"ת אף שהיה גילוי פכ"פ היינו רק בבחי' חיצוני בלבד באיסור והיתר

וכמו שנאמר: "ביום חתונתו" — זה מתן תורה, שהוא בחינת אירוסין. שכן במתן תורה, אף שהיה גילוי פנים אל פנים, הוא היה רק בבחינת חיצונית בלבד, בענייני איסור והיתר.

חז"ל מפרשים את הביטוי "ביום חתונתו" כמתייחס למתן תורה; המאמר מדייק שמעמד הר סיני היה בבחינת אירוסין. אף שה' דיבר שם "פנים אל פנים", מה שהתגלה היה הצד החיצוני של התורה — דיניה של מה אסור ומה מותר.

אבל פנימית התורה שהוא בחי' ענג האלהי שבתורה לא נתגלה אז עדיין ונשאר בבחי' מקיף מלמעלה והי' דומה לבחי' אירוסין שגם שם אינו נמשך עדיין בבחינת פנימית

אבל פנימיות התורה, שהיא בחינת התענוג האלוהי שבתורה, עדיין לא התגלתה אז, והיא נותרה בבחינת אור מקיף מלמעלה. הדבר דומה לבחינת אירוסין, שגם בה האור עדיין אינו נמשך פנימה.

פנימיות התורה — התענוג האלוהי שבתוכה — לא התגלתה במתן תורה; היא נותרה בבחינת אור מקיף, אור שמקיף את האדם מלמעלה ואינו נכנס פנימה. כך גם באירוסין: הקשר קיים, אך עדיין לא נמשך פנימה.

רק הארה חיצונית וכל עיקר האור בבחינת מקיף כמו טבעת קדושין שהוא עגול ומקיף ע"ג היד
רק הארה חיצונית נמשכת, ואילו עיקר האור הוא בבחינת מקיף, כמו טבעת הקידושין, שהיא עגולה ומקיפה את
היד.

באירוסין מורגשת רק הארה חיצונית של הקשר, בעוד שעיקרו נותר מקיף ומעל האדם. המאמר מביא את טבעת הקידושין כדימוי: בהיותה
עגולה, היא מקיפה את האצבע מבחוץ, ומבטאת היטב אור מקיף.

אבל לעתיד שיהיה בחי' גילוי פנימי התורה שהוא ענג העליון שבתורה אז יהיה בבחי' נשואין
אבל לעתיד לבוא, כאשר תתגלה פנימיות התורה, שהיא התענוג העליון שבתורה, תהיה זו בחינת נישואין.
לעתיד לבוא תתגלה פנימיות התורה, התענוג העליון שבה. אז יהפוך הקשר בין ישראל לה' לבחינת נישואין — קשר שלם.

כי בועליך עושיך⁹ האשה נקנית¹⁰ כו' כי ענין נישואין הוא ג"כ אחרי שכבר בא האור בבחי' פנימית:

כי "בועליך עושיך"; "האשה נקנית" וכו'. שכן גם הנישואין באים לאחר שהאור כבר נכנס פנימה.

הנביא מכנה את ה' "בועליך" — בעלך, מילה המציינת קשר של נישואין; ודיני הקידושין נפתחים במילים "האשה נקנית..." , ומונים את
דרכי יצירת הקשר. נישואין, בניגוד לאירוסין, באים לאחר שהקשר נכנס פנימה, ולכן הם מתארים את העתיד לבוא.

קטע 3 • 61

עטרת בעלה

6 והנה ידוע דכעת בגלות המלי' מקבלת האור ע"י ז"א שהוא מקבל בעצמו מאימא.

והנה ידוע שכעת, בזמן הגלות, מלכות מקבלת את האור באמצעות ז"א, שמקבל אותו בעצמו מאמא.

המאמר מציג כעת עיקרון ידוע בנוגע לסדר זרימת האור. בזמן הגלות מלכות מקבלת את אורה רק באמצעות ז"א, וז"א עצמו מקבל מאמא,
ה"אם", שהיא בחינת בינה.

וכמ"ש בעטרה שעטרה לו אמו¹¹ והוא משפיע אח"כ למלי' אבל לעתיד נאמר א"ח עט"ב שתהיה המלי'
עט"ב ז"א שתתעלה יותר למעלה הימנו כי נעוץ סופן בתחלתן¹² כו'.¹³

וכמו שכתוב: "בעטרה שעטרה לו אמו", ואחר כך הוא משפיע למלכות. אבל על זמן העתיד נאמר: "אשת חיל עטרת
בעלה" — מלכות תהיה "עטרת בעלה", ז"א; כלומר, היא תעלה למעלה ממנו, שהרי "נעוץ סופן בתחילתן" וכו'.

הפסוק "בעטרה שעטרה לו אמו" מתאר את ז"א, המלך, כשהוא מוכתר בידי אמא, ורק לאחר מכן משפיע למלכות. בזמן העתיד, לעומת
זאת, "אשת חיל עטרת בעלה": מלכות תהיה כתר מעל ז"א, משום ש"נעוץ סופן בתחילתן" — הדרגה האחרונה מושרשת בראשונה.

קטע 4 • ו' 8-7

קול כלה

7 וזהו הטעם למשארז"ל עתידים צדיקים¹⁴ שיאמרו לפניהם קדוש. ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה¹⁵ שהכלה היא המלי מקבלת האור ע"י החתן ז"א.

וזהו הטעם למה שאמרו חז"ל: "עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש". ולכן בזמן הזה אומרים: "משמח חתן וכלה", שכן הכלה, שהיא מלכות, מקבלת את האור באמצעות החתן, ז"א.

לאמירת חז"ל שבעתיד יאמרו "קדוש" לפני הצדיקים יש אותו טעם: התחתון יתרומם מעל העליון. כיום הברכה אומרת "חתן וכלה", מפני שהכלה, מלכות, מקבלת הכול באמצעות החתן, ז"א.

ולעתיד אחרי שכבר תתעלה אז נאמר משמח חתן עם הכלה שעל ידי הכלה הוא משמח את החתן מפני שא"ח היא עט"ב כנ"ל וז"ש מהרה ישמע כוי קול כלה כוי.

ולעתיד לבוא, לאחר שכבר תתרומם, יאמרו: "משמח חתן עם הכלה" — באמצעות הכלה הוא משמח את החתן, מפני ש"אשת חיל עטרת בעלה", כפי שנתבאר לעיל. וזהו שנאמר: "מהרה ישמע" וכו', "קול כלה" וכו'.

לאחר הגאולה, כשמלכות תתרומם, הברכה תאמר "חתן עם הכלה": ה' ישמח את החתן באמצעות הכלה, שכן היא נעשתה "עטרת בעלה". משום כך הברכה האחרונה מצרפת את התפילה לגאולה עם "קול כלה".

כי עתה בגלות נאמר נאלמתי דומיה¹⁶ שהיא בחי' שתיקה וכאלם לא יפתח פיו¹⁷ כוי ולכך החתן הוא אומר הרי את מקודשת לי והכלה שותקת אבל לעתיד כשתתעלה מעלה מעלה אז תהיה ג"כ משפעת ונקי קול כלה.

שכן כעת, בזמן הגלות, נאמר: "נאלמתי דומיה" — בחינת שתיקה, וכן "כאלם לא יפתח פיו" וכו'. לכן החתן הוא שאומר: "הרי את מקודשת לי", והכלה שותקת. אך לעתיד לבוא, כאשר תתרומם מעלה מעלה, גם היא תשפיע, והדבר נקרא "קול כלה".

בגלות מלכות שותקת, ככתוב "נאלמתי דומיה": היא מקבלת ואינה משפיעה. כך הדבר גם בחופה: החתן אומר "הרי את מקודשת לי" והכלה אינה אומרת דבר. לעתיד גם היא תשפיע, והשפעה זו היא "קול כלה".

8 וכמו"כ יובן ענין שמו"ע צלותא בחשאי הוא רק בזה"ז שהנוקי' היא בחי' מקבל ולא משפיע.

כך יובן גם עניין שמונה עשרה כתפילה הנאמרת בלחש: הדבר נכון רק בזמן הזה, שבו נוקבא היא בבחינת מקבל ולא משפיע.

המאמר קושר בין תפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש לבין נוקבא, כלומר מלכות. מכיוון שבעידן הנוכחי היא מקבלת בלבד ואינה משפיעה, התפילה נאמרת בלחש.

אבל לעתיד כשתעלה להיות בבחי' משפיע כמו הדכר עצמו אז יהיה שמו"ע בקול רם¹⁸ ויהיה קול כלה וד"ל:

אבל לעתיד לבוא, כשתרומם להיות בבחינת משפיע כמו הזכר עצמו, אזי שמונה עשרה תיאמר בקול רם, ויהיה "קול כלה". וד"ל.

לעתיד לבוא מלכות תתרום ותשפיע כמו הזכר, זעיר אנפין, ואז שמונה עשרה תיאמר בקול; גם זהו "קול כלה". המילים החותמות, "וד"ל", מזמינות את הקורא לחשוב על הרעיון ולהבינו.

שאלות לשיחה

1. מדוע מסתיימת ברכת הנישואין השישית במילים "חתן וכלה", והאחרונה במילים "חתן עם הכלה"?
2. באיזה מובן היה מתן תורה רק שלב של אירוסין, אף שהי דיבר שם "פנים אל פנים"?
3. מדוע טבעת הקידושין היא דימוי מתאים לאור מקיף?
4. כיצד מסבירות המילים "סופן נעוץ בתחילתן" את הפיכתה של מלכות לעטרת ז"א?
5. מה הקשר בין שתיקת הכלה בשעת הקידושין לבין תפילת שמונה עשרה הנאמרת בלחש, ומה ישתנה לעתיד לבוא?

מקורות והפניות

הערות

פסקה 1

1 ביאור

ההערה מציגת שהמאמר נמצא גם שם, תחת מילות הפתיחה "מהרה ישמע" — מילות ברכת הנישואין שאותן הוא מבאר.

הערת קה"ת

נמצא בעבודת הלוי כרך ג בליקוטים פו, א בד"ה מהרה ישמע. הנחת אדה"א בסידור קלח, ב ומתחיל מהרה ישמע. והוא משנת תקס"ז. הגהות לסידור באוה"ת סידור ע' רכב ושם בע' רכה מציין שד"ה ואכלתם אכול שבלקו"ת פ' צו "שא אדמו"ר ז"ל בו בשבת שאמר הדיבור מהרה ישמע". ראה גם ד"ה אשר ברא במאמרי אדה"א דרושי חתונה כרך ב ע' תרב מיוסד על הסידור. בכמה מקומות מציין כ"ק אדמו"ר הצ"צ למאמר זה בשם "ד"ה ואכלתם אכול". ראה לקו"ת שה"ש מח, ב.

פסקה 2

2

הערת קה"ת מפנה לJeremiah 44:21 למילים האלה.

Jeremiah 44:21 ירמיהו מ"ד:כ"א

הָלוֹא אֲתֵּי-הַקֶּשֶׁר אֲשֶׁר קִשְׁרֵתֶם בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם אֲתֵּם וְאֲבוֹתֵיכֶם מִלְכִּיכֶם וְשָׂרֵיכֶם וְעַם הָאָרֶץ אֲתֵם זָכָר ה' וְתַעֲלֶה עַל-לְבָבוֹ:

The offering that ye offered in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, ye and your fathers, your kings and your princes, and the people of the land, did not the L-RD ?remember them, and came it not into His mind

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים

ירמיהו מנבא כי בערי יהודה וברחובות ירושלים יישמעו שוב "קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה". הברכה האחרונה משבע ברכות מתפללת להתגשמות הבטחה זו, והמאמר מפרש את "קול כלה" שבה כנאולה.

Jeremiah 33:10-11 ירמיהו ל"ג:י"א-י"ב

כֹּה אָמַר ה' עוֹד יִשְׁמַע בְּמִקְוֵי-הַנָּהָ אֲשֶׁר אֲתֵּם אֹמְרִים קִרְבִּי הוּא מַאֲזִין אֹדֶם וּמַאֲזִין בְּהֶמָּה בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם הַנִּשְׁמָוֹת מַאֲזִין אֹדֶם וּמַאֲזִין יוֹשֵׁב וּמַאֲזִין בְּהֶמָּה: קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל כֶּלֶה קוֹל אֹמְרִים הוֹדוּ אֶת-ה' צִבְאוֹת כִּי-טוֹב ה' כִּי-יַעֲלֶוּלֶם חֲסִדוֹ מִבְּאֵי תוֹדָה בֵּית ה' כִּי-אֲשִׁיב אֶת-שְׁבוֹת-הָאָרֶץ כְּבָרָאשָׁנָה אָמַר ה'

Thus saith the L-RD: Yet again there shall be heard in this place, whereof ye say: It is waste, without man and without beast, even in the cities of Judah, and in the streets of Jerusalem, that are desolate, without man and without inhabitant and without beast, the voice of joy and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride, the voice of them that say: 'Give thanks to the L-RD of ... hosts, for the L-RD is good, for His mercy endureth for

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

4 משמח חתן עם הכלה

הגמרא מביאה את נוסח ברכות הנישואין, שהאחרונה שבהן חותמת במילים "משמח חתן עם הכלה". המאמר מסביר מדוע היא שונה מהברכה

שלפניה.

Ketubot 8a:6 כתובות ח' א:ר'

"כְּרוּךְ אֲתָהּ ה', אֱלֹקֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, אֲשֶׁר בָּרָא שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה, חֲתָן וְכֶלֶה, גִּילָה, רִינָה, דִּיצָה, חֲדָנָה, אֲהִבָּה וְאַהֲוָה וְשָׁלוֹם וְרִיעוּת. מְהֵרָה ה' אֱלֹקֵינוּ יִשְׁמַע בְּעָרֵי יְהוּדָה וּבְחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה, קוֹל חֲתָן וְקוֹל כֶּלֶה, קוֹל מִצְחָלוֹת חֲתָנִים מְחֻפָּתִים וְנָעָרִים מְשֻׁתָּה נְגִינָתָם, כְּרוּךְ אֲתָהּ ה', מְשַׁמֵּחַ חֲתָן עִם הַכֶּלֶה".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

פסקה 4

5

יש אירוסין ונישואין

ההערה מפנה את הקורא לשם כדי להבין את ההבדל בין אירוסין לנישואין, ההבחנה שעליה מבוסס המאמר.

הערת קה"ת

ראה באוה"ת סידור ע' רל ההפרש ביניהם.

6 תורה צוה לנו משה מורשה

"משה ציווה לנו את התורה, מורשה לקהילת יעקב". בברכתו מכנה משה את התורה ירושה של ישראל; המאמר מביא את הפסוק כדי להקדים את דרשת חז"ל המובאת בהמשך.

Deuteronomy 33:4 דברים ל"ג:ד'

תוֹרָה צִוְּהָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב:

Moses commanded us a law, An inheritance of the congregation of Jacob

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, ד.

7 א"ת מורשה אלא מאורשה

הגמרא דורשת "מורשה" — ירושה — כ"מאורסה", כלומר שהתורה מאורסת לישראל. המאמר נעזר בכך כדי להראות שהקשר שלנו כיום עם ה' באמצעות התורה הוא קשר של אירוסין.

Berakhot 57a:4 ברכות נ"ז א:ד'

הָבָא עַל אִמּוֹ בְּחֵלוֹם — יְצַפֶּה לְבִינָה, שְׁנֹאֲמַר: "כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא". הָבָא עַל נְעָרָה מְאוּרָסָה — יְצַפֶּה לְתוֹרָה, שְׁנֹאֲמַר: "תוֹרָה צִוְּהָנוּ לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קְהֵלֶת יַעֲקֹב", אֶל תִּקְרֵי "מוֹרְשָׁה" אֶלָּא "מְאוּרָסָה". הָבָא עַל אֲחוֹתוֹ בְּחֵלוֹם — יְצַפֶּה לְחֻמָּה, שְׁנֹאֲמַר: "אֲמַר לְחֻמָּה אֲחֹתִי אֶת". הָבָא עַל אִשֶּׁת אִישׁ בְּחֵלוֹם — מוֹבָטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶן הָעוֹלָם הָבָא. וְהִנֵּי מִיָּלִי דְלָא יָדַע לָהּ וְלֹא הִרְהֵר בָּהּ מְאוּרָסָה.

Who dreams of having intercourse with his mother may hope for understanding; as it is said, "Yea, thou wilt call understanding 'mother'" (Prov. ii. 3). [Who dreams] of having intercourse with a betrothed maiden may hope for Torah, as it is said, "Moses commanded us a law [Torah], an inheritance of the congregation of Jacob" (Deut. xxxiii. 4) — read not morashah "an inheritance" but me'orasah "betrothed maiden." Who dreams of having had intercourse with his sister may hope for wisdom; as it is said, "Say unto wisdom, ... thou

A woman is acquired in three ways and acquires herself in two: She is acquired by money, by document, or by intercourse. "By money": Bet Shammai says: a denar or the equivalent of a denar; Bet Hillel says: a perutah or the equivalent of a perutah. And how much is a perutah? An eighth of an Italian issar. And she acquires herself by divorce or by her husband's death. A yevamah is acquired by intercourse. And she acquires herself by halitzah or by the yavam's death.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

פסקה 6

11 בעטרה שעטרה לו אמו

"צאי וראי, בנות ציון, במלך שלמה, בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו". המאמר מפרש את המלך כז"א, שאמא, "אמו", מעטרת אותו לפני שהוא משפיע למלכות.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג:יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָהּ לֹא אִמּוֹ בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ וּבְיוֹם שְׁמֻחָת לְבָוִי:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of the gladness of his heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שה"ש ג, יא.

12 נעוץ סופן בתחלתן

בספר יצירה נאמר על עשר הספירות ש"נעוץ סופן בתחילתן". המאמר משתמש בכך כדי להסביר כיצד מלכות, האחרונה, יכולה לעלות מעל ז"א: שורשה הוא בראשונה ממש.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א:ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלחבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

13 שתהיי המלי. . ז"א שתתעלה יותר למעלה

הקטע הזה חוזר אל העניין כאן. הוא מסביר שבעת מלכות, הדיבור העליון, מקבלת זמ"א מן החזה ולמטה — הדרגה שהיא שורש המספר והזמן; ואילו בזמן העתיד היא תעלה לקבל מחכמה ובינה עצמן, מדרגת "לתבונתו אין מספר".

הערת קה"ת

בלקו"ת במדבר ז, ד מציין לכאן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

Pesachim 49b:10-11 פסחים מ"ט ב:י-י"א

תנא רבי חי'א: כל העוסק בתורה לפני עם הארץ, כאילו בועל ארוסתו בפניו, שנאמר: "תורה צוה לנו משה מורשה". אל תקרי: "מורשה", אלא: מאורסה. גדולה שנאה ששונאין עמי הארץ לתלמיד חכם יותר משנאה ששונאין אומות העולם את ישראל, ונשותיהן יותר מהן. תנא שנה ופירש, יותר מכוכן.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ברכות נו, א. פסחים מט, ב וש"נ. באוה"ת סידור ע' רכג מציין ללקו"ת פ' ברכה צד, א.

פסקה 5

8 ביום חתונתו זה מ"ת

חז"ל דורשים את הביטוי "ביום חתונתו" כיום מתן תורה. המאמר מוסיף ש"חתונה" זו הייתה שלב האירוסין.

Taanit 26b:6-7 תענית כ"ו ב:ו-ז

וכן הוא אומר: "צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו". "ביום חתונתו" — זה מתן תורה, "וביום שמחת לבו" — זה בנין בית המקדש, שיבנה במהרה בקמינו. גמי בשלשה פרקים בשנה כהנים נושאים את כפיהם כו'. תעניות ומעמדות מי איכא מוסף? חסורי מיחוסא, והכי קתני: בשלשה פרקים כהנים נושאים את כפיהם כל זמן שמתפללין, ויש מהן ארבעה פעמים ביום — שחרית ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תענית כו, ב.

9 כי בועליך עושיך

הנביא מנחם את ישראל ואומר שיוצרו הוא בעלה. המאמר מפרש זאת כנישואין השלמים שלעתידי לבוא, שבהם הקשר יהיה פנימי.

Isaiah 54:5 ישעיהו נ"ד:ה'

כי בעליך עשיך ה' צבאות שמו וגאלך קדוש ישראל אלקי כל־הארץ יקרא:

For thy Maker is thy husband, The L-RD of hosts is His name; And the Holy One of Israel is thy Redeemer, The G-d of the whole earth shall He be called.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע"י נד, ה.

10 האשה נקנית

המשנה פותחת את דיני הקידושין: "האשה נקנית בשלוש דרכים", ואחת מהן היא בביאה. המאמר מביא זאת לצד דברי ישעיהו "כי בעליך עשיך", כדי להראות שנישואין שלמים הם קשר שחודר פנימה.

Mishnah Kiddushin 1:1 משנה קידושין א:א

האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בקסף, בשטר, ובביאה. בקסף, בית שמאי אומרים, בדינר ובשונה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשונה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמנה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל. היבמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

מח, ב וז"ל: "אבל לעתיד לבא אחר הכירור כשיתגלה מו"ס טוב טעם ודעת אז יהיה להכילה קול גדול ולא יספך שמונה עשרה בקול רם, ויהי המלי עיקר אחע"ב . . ועיין מ"ש בד"ה ואכלתם אכול ס"פ ויגש". והכוונה לכאן. וראה ג"כ לקו"ת צו ז, ג. וראה גם דרושי חתונה לאדה"א ח"ב עי' תרלה.

פסוק 7

14 עתידים צדיקים

התלמוד מלמד שלעתיד לבוא יאמרו "קדוש" לפני הצדיקים כפי שאומרים זאת לפני הקדוש ברוך הוא. המאמר מסביר זאת באמצעות עלייתה העתידית של הבחינה התחתונה מעל הבחינה העליונה.

Bava Batra 75b בכא בתרא ע"ה ב

הערת קה"ת

בי"ב עה, ב. נסמן לעיל יח, ב.

15 ולכן עתה בזה"ז נאמר משמח חתן וכלה

לפי ההערה, הטקסט מכאן ועד סוף המאמר מופיע גם שם, בתוספות הצמח צדק.

הערת קה"ת

מכאן עד הסיום נמצא גם באוה"ת ויקרא כרך ד עי' תתקס"ה עם הוספות הצ"צ. ראה ד"ה להבין מה שבברכת שמח תשמח בסי' דרושי חתונה לכ"ק אדמו"ר מהר"ש עי' סט ובהערה 2 שם. ראה לקו"ת צו ט, סע"א. שה"ש מח, ב. סידור קלב, א. קלח, ג. סה"מ תרל"ד עי' כד.

16 נאלמתי דומי

"נאלמתי דומייה". המאמר מיישם את הפסוק על מלכות בגלות, שמקבלת ועדיין אינה משפיעה.

Psalms 39:3 תהילים ל"ט:ג

נְאֻלְמָתִי דוּמִיָּה הַחֲשִׁיתִי מְטוֹב וְכָאֲבִי נֶעְכָּר:

I was dumb with silence; I held my peace, had no comfort;
and my pain was held in check

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהילים לט, ג.

17 וכאלם לא יפתח פיו

"כמו אילם שאינו פותח את פיו". יחד עם "נאלמתי דומייה", המאמר מיישם זאת על מלכות בגלות, שמקבלת ועדיין אינה משפיעה.

Psalms 38:14 תהילים ל"ח:יד

וְאֲנִי כְחֹרֶשׁ לֹא אֶשְׁמַע וְכֹאֵלֶם לֹא יִפְתַּח־פִּי:

But I am as a deaf man, I hear not; and I am as a dumb man
that openeth not his mouth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוק 8

18 אז יהי שמו"ע בקול רם

בהערה מצוטט הדבר כך: אפשר לומר שיש לכך רמז בזה"ר על פרשת ויגש, הקורא את הפסוק "קול נשמע ברמה" (ירמיהו לא, יד) על העולם הבא; כלומר, לעתיד לבוא התפילה תהיה "ברמה", בקול רם.

Jeremiah 31:14 ירמיהו ל"א:יד

וְרוּיָתִי נִפְשׁ הַכֹּהֲנִים דָּשָׁן וְעָמִי אֶת־טוֹבִי יִשְׂבְּעוּ נְאֻם־ה'

And I will satiate the soul of the priests with fatness, And My
people shall be satisfied with My goodness, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

"ויש לומר רמז לזה בזה"ר פרשתנו קול ברמה נשמע (ירמיהו לא, יד) מאי ברמה דא הוא עלמא דאתי — היינו דלעתיד לבוא, עלמא דאתי תהי התפלה "ברמה" בקול רם. — לקו"ש חל"ה עי' 197 הערה *40. ראה בלקו"ת שה"ש

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/torah-ohr/vayigash/3/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק